

Бо қарори Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 2 июли соли 2008, № 308
тасдиқ шудааст

Бо қарори мушовараи Вазорати
маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 30 марти соли 2006
№ 6/4 тасдиқ карда шудааст

НИЗОМНОМАИ

тайёр намудани кадрҳои илмӣ ва илмию педагогӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Дар шароити нави иқтисоди бозоргонӣ тайёр намудани кадрҳои илмӣ ва илмию педагогии таҳассуси олий, афзун намудани самаранокии корҳои онҳо яке аз проблемаҳои муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоб меёбад.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон кадрҳои илмӣ ва илмию педагогии таҳассуси олий дар аспирантура, докторантура, унвонҷей ва гузаронидани устодон ба сифати ходими хурд ва калони илмӣ тайёр карда мешаванд.

Аспирантура ва докторантура дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ новобаста аз тобеияти онҳо баъд аз гирифтани иҷозатномаи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фаъолият сар мекунад.

Аспирантура ва докторантура барои таҳсилоти муттасил, такмили ихтисоси илмию оmezгорӣ ва илмии шаҳрвандон ва дарёфти дараҷаи илмии номзад ё доктори илм шароит фароҳам меоварад.

2. ДОКТОРАНТУРА

Докторантура яке аз шаклҳои тайёр намудани кадрҳои илмӣ ва илмию оmezгории баландихтисос (таҳассуси олии илмӣ) мебошад.

Докторантура дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ташкил дода мешавад, ки он бояд ба талаботи зерин ҷавоб дода тавонад:

- иҷозатномаи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистонро оид ба ҳуқуқи ташкил намудани докторантура дошта бошад;
- аз аккредитатсияи давлатӣ гузашта бошад;
- бо кадрҳои дараҷа ва унвонҳои илмидошта таъмин бошад;
- заминаҳои илмию тадқиқотии ҳозиразамон ва озмоишӣ дошта бошад;

- дар такмил додан ва ба амал баровардани барномаҳои илмию дурнамои ҷумҳуриявӣ ва байналхалқӣ фаъолона иштирок намояд.

Ташкил ва барҳам додани докторантура дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ баъд аз ташхис бо фармони Вазири маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мегардад.

Пешниҳодҳо оид ба ташкил додани докторантура аз тарафи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ба Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол мешаванд.

Таҳсил дар докторантура резона аст.

Ба докторантура шаҳрвандони зерини Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул карда мешаванд:

- дараҷаи илмӣ номзади илм дошта ва синнашон аз 45 зиёд набошанд;

- бо комёбиҳои илмӣ соҳиб бошанд;

- қобилияти баланди гузаронидани тадқиқоти бунёдӣ, ҷустуҷӯ кардан ва амалигардонии натиҷаҳои корҳои илмӣ-тадқиқотиро дошта бошанд.

Шаҳрвандони дигар давлатҳо ва давлатҳои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил низ ба докторантураи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси қарордод ва созишномаҳо қабул карда мешаванд.

Меҳлати таҳсил дар докторантура 3 сол муқаррар карда мешавад.

Барои қабул шудан ба докторантура ба номи ректори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ариза навишта шуда, ба он ҳуҷҷатҳои зерин илова карда мешаванд:

- нусхаи дипломи дараҷаи номзади илм (барои шахсоне, ки таълимро дар давлатҳои хориҷа гирифтаанд, нусхаи дипломи унвони илмӣ дахлдор, ки аз баробарэътибори ҳуҷҷати таҳсилот (нострификатсия) гузаштаанд;

- нақшаи васеи рисолаи докторӣ;

- реҷаи корҳои ҷопии илмӣ, навоарӣ ва ҳисобот оид ба корҳои илмию тадқиқотӣ.

Ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, ки докторантура доранд, ҳуҷҷатҳои дохилшавандаро мебинанд ва дар асоси хулосаи кафедраи дахлдор оид ба қабули довталаб ба докторантура фармон мебароранд. Нақшаи васеи рисолаи докторӣ низ дар асоси фармон тасдиқ карда мешавад.

Ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ҳуқуқ доранд, ки аз ҳисоби бучаи давлатӣ ва даромадҳои ҷайрибучавӣ ба докторантон ба таври илова ғарбӣ расонанд.

Шерои олимони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ҳар сол аттестатсияи докторантонро мегузaronанд, оид ба натиҷаи кори илмӣ онҳо, барои таҳсили оянда дар докторантура қарорҳо қабул мекунанд.

Муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ (мувофиқи шартнома) докторантони беруназмарзиро бо ҷои хоб (хобгоҳ) таъмин менамоянд.

Ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ докторантонро пас аз хатми докторантура мувофиқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қор таъмин менамоянд;

Дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ шумораи қабули докторантонро дар доираи маблағҳои буҷетӣ вазорату қумитаҳои, ки дар тобеияташон муассисаҳои таълимӣ доранд дар мувофиқа бо Вазорати иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, муайян мекунанд.

Музди меҳнати машваратчиёни илмии докторантон аз ҳисоби 50 соат дар як сол барои як докторант муайян карда мешавад. Ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ҳуқуқ доранд барои машваратчиёни илмӣ музди меҳнати иловагӣ таъйин намоянд.

Хароҷотҳои барои сафарҳои хизмати докторантонро (агар сафари хизматӣ ба қорҳои илмию тадқиқотӣ ва рисолаи докторӣ вобаста бошад) муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимие, ки докторант дар он таҳсил мекунанд, пардохт менамоянд.

Шахсон, ки аз ҳисоби маблағи буҷет ба докторантура дохил шудаанд, дар асоси қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон аз қори доимияшон озод карда шуда, ба онҳо стипендия дар ҳаҷми на қамтар аз маоши дотсент муқаррар карда мешавад ва ҳар сол таътили ду моҳа дода мешавад;

Докторантон аз лабораторияҳои, китобхонаҳои илмӣ, таърихонаҳои, таҷриботҳои таҷрибавӣ, ҳадамоти методӣ ва дигар асбобу анҷомҳои муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ аз реи тартиби муайяншуда ба таври ройгон истифода мекунанд.

Ба докторантоне, ки аз ҳисоби маблағи буҷет таҳсил мекунанд, барои харидани китобҳои илмӣ ҳар сол ба андозаи ду стипендия қамқули дода мешавад.

Меҳлати омодагӣ дар докторантура ба собиқай қорию илмӣ ва илмию педагогӣ дохил карда мешавад.

ҳуқуқҳои дар қори қори пеш аз дохил шудан ба докторантурадоштаи докторантон (ҳуқуқи гирифтани манзил, дараҷаи илмӣ ва дигар ҳуқуқҳои) ва ҳамчунин ҳуқуқи баргаштани онҳо ба қори қори пешина боқӣ мемонад.

Дар давраи омодагӣ ба докторантура докторант бояд нақшай қори илмӣ худро иҷро намояд, қорҳои илмию тадқиқотӣ ва таҳлили онро ба анҷом расонад.

Ба докторант барои гузаронидани қорҳои илмию тадқиқотӣ қори қор ва аз ҳисоби олимони таҳассуси олии илмӣ ва илмию педагогӣ (доктори илм, профессорон) машваратчию илмӣ таъйин карда мешавад.

Докторанте, ки нақшай қорҳои илмӣ худро иҷро кардааст, дар оянда ҳуқуқи давом додани қорҳои илмию дорад. Докторанти нақшай қорҳои илмӣ худро иҷронакарда, дар асоси фармони ректори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ аз докторантура қори қор карда мешавад.

Докторанте, ки аз докторантура хориҷ карда шудааст, дар вақти мавҷуд будани маблағ бо фармони ректори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ (баъд аз як сол) аз нав барқарор кардан мумкин аст.

Шахсоне, ки таҳсили докторантураро пурра гузаштанд, ҳуқуқи ба вазифаи ходими илмӣ гузаштанро надоранд.

Кафолатҳои иҷтимоӣ ва имтиёзҳо барои шахсоне, ки ба докторантура дохил мешаванд ё дохил шудаанд, мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

3. АСПИРАНТУРА

Аспирантура яке аз усулҳои асосии тайёр намудани кадрҳои илмӣ ва илмию педагогӣ ба шумор меравад, ки он барои баланд бардоштани дараҷаи илмӣ ва илмию педагогӣ имконият медиҳад. Дар аспирантура тайёр кардани кадрҳо аз реи номгеи амалкунандаи ихтисосҳо (фехрасти ихтисосҳо) сурат мегирад.

Аспирантура дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълиме ташкил дода мешавад, ки ба талаботи зерин мувофиқат намояд:

- иҷозатномаи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистонро оид ба ҳуқуқи ташкил намудани аспирантура дошта бошад;

- аз аккредитатсияи давлатӣ гузашта бошад;

- бо кадрҳои дорои дараҷаю унвони илмидошта таъмин буда, қобилияти ба аспирантон роҳбарӣ карданро дошта бошад;

- бо базаи илмӣ ва техникаи ҳозиразамон таъмин бошад.

Аспирантура дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ новобаста аз тобеияти идоравӣ пас аз ташҳиси мувофиқ бо фамони Вазири маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон кушода ё баста мешавад.

Пешниҳодҳо оид ба ташкил додани аспирантура аз ҷониби роҳбарияти муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ба Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол мегарданд, ки инҳоянд:

- номгеи ихтисосҳое, ки ба аспирантура эҳтиёҷдоранд;

- ҳайати роҳбарони илмӣ, ки тибқи дараҷа ва унвони илмӣ ба аспирантон (аз реи ихтисосҳои пешниҳодгардида) ҳуқуқи роҳбарӣ кардандоранд;

- рейҳати асарҳои ҷопии илмии ба ихтисос мансуб (барои ҳар як роҳбар алоҳида);

- қарори Шерои олимони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ оид ба кушодани аспирантура.

Таҳияи нақшаҳои ҳарсола ва нақшаи дурнамои қабул ба аспирантура, ба қор омода намудани кадрҳои илмӣ ва илмию педагогӣ ва назорати онҳо ба зиммаи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар вазорату

кумитаҳое, ки дар тобеияташон муассисаи таълимӣ доранд, гузошта мешавад.

Таҳсил дар аспирантура ба тариқи резона ва ҷоибона аст.

Ба аспирантураи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дар асоси озмун шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки маълумоти олии пурра (мутахассис) ё магистратураро бо баҳои хубу аъло хатм намудаанд, қабул карда мешаванд.

Ба шеъбаи резонаи аспирантураи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, шахсони синнашон то 35-сола, ба шеъбаи ҷоибона шахсони синнашон то 45-сола қабул карда мешаванд.

Мутахассисони ҷавон баробари хатми муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ (шахсоне, ки муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистонро бо дипломи аъло хатм намудаанд) бо пешниҳоди Шерои олимони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ метавонанд ба имтиҳонҳои қабули аспирантура иштирок намоянд.

Мутахассисоне, ки баъд аз хатми муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо роҳхат ба кор фиристода шудаанд, дар сурати доштани собиқаи кории 2 - сола метавонанд баъд аз супоридани имтиҳонҳои қабул ба аспирантура қабул шаванд.

Шаҳрвандони давлатҳои хориҷӣ ва давлатҳои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил ба аспирантураи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ тибқи қарордод ва ё созишномаҳои байнидавлатӣ қабул карда мешаванд.

Шахсоне, ки аспирантураро хатм намудаанд, ҳуқуқи бори дигар ба аспирантура дохил шудан надоранд.

Ариза барои қабул шудан ба аспирантура ба номи ректори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ навишта мешавад;

Ба аспирантура ҳуҷҷатҳои зерин супорида мешаванд:

- ариза ба номи ректор;
- варақаи шахсии аз тарафи шеъбаи кадрҳо тасдиқгардида;
- нусхаи дипломи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ (шахсоне, ки муассисаҳои таҳсилоти олии касбиро дар дигар давлатҳо хатм намудаанд, ҳуҷҷати ба дипломи муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон баробар) –ро пешниҳод менамоянд (баъд аз нострификатсияи ҳуҷҷати таҳсилот);
- рейхати корҳои нашршудаи илмӣ ва ҳисобот оид ба корҳои илмию тадқиқотӣ;
- ҳуҷҷат дар бораи супоридани имтиҳонҳои минимуми номзадӣ (қатъи назар аз он ки дохилшаванда аз санҷиши ин имтиҳонҳо гузаштааст);
- қарори Шерои олимони (барои шахсоне, ки баъд аз хатми муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ба аспирантура дохил мешаванд).

Қабул ба аспирантура ҳар сол як маротиба доир мегардад. Барои қабул намудан ба аспирантура бо фармони ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ комиссияи қабул ташкил дода мешавад. Ба ҳайати комиссия олимони таҳассуси олии илмӣ, илмию педагогӣ (доктор ва номзадҳои илм) ва инчунин роҳбарони илмӣ аспирантҳо дохил карда мешаванд.

Дохилшаванда ба аспирантура пеш аз имтиҳонҳо ба кафедраи мансуб реферат пешниҳод намуда, аз сеҳбати роҳбари ояндаи худ мегузарад. Роҳбари илмӣ фикру ақидаи худро дар бораи дохилшаванда хаттӣ ба комиссияи қабул пешниҳод менамояд. Қарори комиссия дар асоси пешниҳоди роҳбари илмӣ дар бораи иштирок кардан ё накардани он ба имтиҳонҳо дар муддати як ҳафта ба дохилшаванда расонида мешавад.

Дохилшавандагон ба аспирантура аз фанҳои зерин имтиҳон месупоранд:

- аз фанни ихтисос (мувофиқи ҳаҷми амалкунандаи барномаи давлатӣ барои мутахассисон ё магистрон сохташуда);

- аз фанни забони хориҷие (англисӣ, немисӣ, франсавӣ ё арабӣ ва ӯ.), ки муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ вобаста ба ихтисос муайян кардаанд;

- аз фанни фалсафа.

Шахсоне, ки аз як фанни имтиҳони қабул баҳои ҷайриқаноатбахш гирифтаанд, барои супоридани имтиҳонҳои дигар иҷозат дода намешаванд. Шахсоне, ки имтиҳонҳои минимуми номзадиро супоридаанд, дар имтиҳонҳои қабул ба аспирантура аз ҳамон фанҳо озод карда мешаванд.

Агар дохилшаванда магистратураро бо дипломи аъло хатм намуда бошад, ба аспирантура бе имтиҳон қабул карда мешавад (дар сурате, ки дар нақшаи шахсии магистр имтиҳонҳо аз фанни фалсафа, забони хориҷӣ ва фанни ихтисос ҷой гирифта бошад).

Комиссияи қабул натиҷаи санҷишҳои дохилиро барои ҳар як номзад омехта, қарори махсус қабул менамояд. Қабул ба аспирантура дар асоси озмун ташкил мешавад.

Қарор дар бораи қабул ба аспирантура ё инкори он дар муддати панҷ рези пас аз анҷоми кори комиссия эълон карда мешавад.

Қабули довталабон ба аспирантура баъди супоридани имтиҳонҳои дохилшавӣ бо фармони ректори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ тасдиқ карда мешавад.

Ба шахсоне, ки барои супоридани имтиҳоноти аспирантура роҳ дода шудаанд, ба меҳлати сӣ рези тақвимӣ руҳсатӣ дода мешавад ва зимни ин корхона музди миёнаи корашонро мепардозад.

Меҳлати таҳсил дар шеъбаи резонаи аспирантура 3 сол, дар шеъбаи ӯибонаи аспирантура 4 сол муқаррар карда мешавад.

Шахсоне, ки ба шеъбаи резонаи аспирантура дохил шудаанд, мувофиқи қонунгузориҳои меҳнатии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз кор озод карда мешаванд.

Нақшаҳои кори инфиродии аспирантон ва мавзӯҳои илмӣ рисолаҳои номзодии онҳо бо пешниҳоди кафедраҳо дар меҳлати таъйиншуда аз тарафи ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ тасдиқ карда мешаванд.

Роҳбарони илмӣ аспирантон (докторҳои илм, профессорҳо) аз Ҷониби ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ барои ҳар як аспирант баробари рези қабули он ба аспирантура тасдиқ карда мешаванд.

Дар баъзе мавридҳо номзадҳои илм низ бо қарори Шерои олимони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ба аспирантон мувофиқи ихтисосашон роҳбар таъйин карда мешаванд.

Ба аспирантоне, ки корҳои илмию тадқиқотии худро дар мавзӯҳои муштарак иҷро менамоянд, ду мутахассиси илм ё мушовир барои роҳбарӣ намудан рухсат дода мешавад, ки яке аз он номзоди илм буданаш мумкин аст.

Роҳбарии илмӣ иҷрои нақшаи инфиродию илмӣ тасдиқшудаи аспирантонро таҳти назорат мегирад.

Теъдоди аспирантоне, ки ба як роҳбарии илм (доктори илм) вобаста карда мешаванд, бояд аз 5 нафар зиёд набоянд.

Аспирантон ҳар сол аз аттестатсияи кафедра гузаронида мешаванд. Аспирантоне, ки дар меҳлати муқарраршуда аз ҷониби иҷрои нақшаҳои корҳои илмию тадқиқотӣ набаромаданд, бо қарори ректори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ аз аспирантура хориҷ карда мешаванд.

Аспирантон баъд аз хатми аспирантура мувофиқи қонунгузорию ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба кор таъйин карда мешаванд.

Шероҳои олимони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, назоратро ба кори аспирантура ташкил менамоянд, ҳисоботи аспирантон ва роҳбарони онҳоро мунтазам мешунаванд.

Муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ аз ҳисоби буҷаи давлатӣ мувофиқ дар доираи буҷаи муқарраршуда, аспирантонро қабул менамояд.

Рақамҳои назоратӣ барои қабули аспирантон аз реи соҳаҳои илм дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ аз тарафи вазорату кумитаҳои, ки дар тобеияташон муассисаи таълимӣ доранд, дар мувофиқа бо Вазорати иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

Аспирантони таҳсили резонаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ба миқдори муайяншуда на камтар аз маоши ассисент бо стипендия таъмин карда мешаванд.

Ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ба стипендияи аспирантон аз ҳисоби маблаи буҷа ё ҷайрибуҷавӣ ба таври иловагӣ маблаи ҷудо карда метавонанд.

Ба аспирантон аз реи тартиби муайянкардашуда стипендияи давлатии номӣ, стипендияи Президентӣ дода мешавад, ки он баъд аз қабул шудани қарори Шерои олимони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ва баъд аз тасдиқ дар мушовараи вазорат ё кумитаҳое, ки дар тобеияташон муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ доранд, амалӣ карда мешавад.

Музди меҳнати роҳбарони аспирантон аз ҳисоби 50 соат барои як аспирант дар як сол, аз он ҷумла, барои ду роҳбари аспирант низ ҳамин тавр дода мешавад.

Ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ба роҳбарони илмии аспирантон ҳуқуқи пули иловагӣ доданро доранд, ки он аз ҳисоби маблаи буча ё даромади иайрибучавии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ пардохта мешавад.

Муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ мувофиқи қарордод бо истеҳсолот, идораҳо ва ташкилотҳои илмӣ аз реи зарурат барои дохилшавандагон ба аспирантура курси яқсолаи муҳаққиқ - коромез ташкил карда метавонанд.

Аспирантон дар тели таҳсил вазифаҳои зеринро иҷро менамоянд:

- пурра иҷро намудани нақшаи инфиродии таҳсил;
- супоридани имтиҳонҳои номзадӣ аз фалсафа, забони хориҷӣ ва ихтисос;

- анҷоми корҳо оид ба рисола ва гузаронидани он аз ташҳиси пешакӣ.

Аспирантон барои иҷрои кори илмии худ баробари кормандони илмию омезгории муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ метавонанд аз таҷҳизот, лабораторияҳо, кабинетҳо, китобхонаҳо истифода кунанд. Онҳо ҳуқуқи ба сафарҳои хизматӣ, аз ҷумла, ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, марказҳои илмӣ рафтани ва инчунин дар конференсияю анҷуманҳо иштирок намуданро доранд.

Аспирантон аз як муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ё таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ба дигар муассисаи таълимӣ ё муассисаи илмӣ, инчунин аз таҳсили резона ба ҷоиба ва аксар аз ҷоиба ба резона, аз ҳисоби маблаи мавҷуда бо иҷозати ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ гузашта метавонанд.

Аспирантоне, ки то охири соли таҳсил аз аспирантура хориҷ карда шудаанд, баъд аз як сол ба аспирантура аз ҳисоби маблаи мавҷудаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ барои давом додани таҳсил аз нав барқарор шуда метавонанд.

Аспирантони таҳсили резона дар баробари иҷрои нақшаҳои инфиродии худ, инчунин ҳуқуқи иҷрои корҳои пардохтӣ низ доранд;

Аспирантони таҳсили резона ҳар сол метавонанд ба муддати ду моҳ ба таътил бароянд.

Аспирантоне, ки дар аспирантура аз ҳисоби бучаи Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳсил менамоянд, ба онҳо дар давраи таътил аз ҳисоби муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ стипендия дода мешавад.

Ба ҳар аспиранте, ки аз ҳисоби маблаи буча таҳсил мекунад, барои харидани китобҳои илмӣ ҳар сол ба андозаи ду стипендия кемакпулӣ дода мешавад.

Аспирантони шеъбаи ӯибона ҳуқуқ доранд ҳар сол аз ҷои қорашон ба муддати 30 рези тақвими рӯхсатии иловагӣ баромада, зимни ин музди миёнаи қорашонро гиранд;

Аспирантони шеъбаи ӯибона ҳар ҳафта ба якрезӣ озод аз кор ҳуқуқ доранд, ки барои он панҷоҳ фоизи музди меҳнат пардохта мешавад. Ташкилоти қордиҳанда ҳуқуқ дорад ба аспирантҳо мувофиқи хоҳишашон дар соли қоруми таҳсил ба таври илова ҳар ҳафта ду рез бе пардохти музд аз кор озод намоянд.

Аспирантони шеъбаи резона бо ҳобгоҳ таъмин қарда мешаванд (ба шарте, ки муассисаи олии таълимӣ фонди манзил дошта бошад).

Аспирантони шеъбаи ӯибона низ дар давраи супоридани имтиҳонот ва навиштани рисолаи илмӣ бо ҳобгоҳ таъмин қарда мешаванд (ба шарте, ки муассисаи олии таълимӣ фонди манзил дошта бошад).

Ба аспирантон пас аз хатми шеъбаи резонаи аспирантура таътили якмоҳа дода мешавад, агар онҳо нақшаи инфиродии илмии худро қурра иҷро қарда бошанд.

Таҳсил дар аспирантураи резона ба собиқаи қории илмӣ ва илмию оmezгории онҳо дохил қарда мешавад.

Мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қарорҳои ҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои шахсони дар аспирантура таҳсилқунанда қаролати иҷтимоӣ ва имтиёзҳо дода мешавад.

4. УНВОНҶЕЁН

Тайёр намудани қаррҳои илмӣ ва илмию педагогӣ бо роҳи унвонҷейӣ (қори мустақилона аз болои рисолаҳои номзадӣ ва докторӣ) яке аз беҳтарин усули тайёр намудани қаррҳои илмӣ ва илмию педагогии таҳассуси олий дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ мебошад.

Унвонҷеёне, ки аз болои рисолаи номзадӣ мустақилона қор меқунанд, бояд қатман дипломи таҳсилоти олии касбӣ ва унвонҷеёне, ки аз болои рисолаи докторӣ қор меқунанд дипломи номзоди илмро дошта бошад.

Барои қабул шудан ба сифати унвонҷей ба мудири аспирантура (докторантура)-и муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ҳуҷҷатҳои зерин пешниҳод қарда мешаванд:

- ариза ба номи ректори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ;

- варакаи шахсии аз тарафи шеъбаи кадрҳои ҷои кори асосӣ тасдиқгардида;

- тавсиянома аз ҷои кори асосӣ;

- номи мавзеи илмӣ, яқҷоя бо нақшаи васеи корӣ;

- диплом оид ба хатми муассисаи таҳсилоти олии касбӣ (барои шахсоне, ки ба таври унвонҷеӣ аз болои рисолаи докторӣ кор мебаранд – дипломи номзади илм ва аттестати дотсенти ро низ пешниҳод менамоянд);

- маълумотнома оид ба супоридани имтиҳонҳои минимуми номзадӣ (барои шахсоне, ки аз болои рисолаҳои номзадӣ кор мебаранд).

Унвонҷеён барои супоридани имтиҳонҳои минимуми номзадӣ ва тайёр намудани рисола барои гирифтани дараҷаи номзади илм ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимие, ки аз реи ин ихтисос аспирантура доранд ва дорои заминаи хуби илмӣ ва кадрҳои баландихтисос мебошанд, вобаста карда мешаванд.

Унвонҷеён 2 сол барои супоридани имтиҳонҳои минимуми номзадӣ ва 3 сол барои тайёр намудани рисолаи номзадӣ (рисолаи докторӣ) ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ вобаста карда мешаванд. Меҳлати умумии вобастагӣ барои тайёр намудани рисолаи номзадӣ ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ бояд аз 5 сол зиёд набошад.

Унвонҷеён дар як вақт ба ду ва ё якчанд муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ вобаста шуда наметавонанд.

Шахсоне, ки пурра курси таълимии аспирантураро гузаштаанд ва ё меҳлати унвонҷеиро пурра истифода намудаанд, такроран ҳуқуқи вобастагӣ ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимиро надоранд.

Шахсоне, ки меҳлати унвонҷеиро пурра истифода накарданд, аз ҳисоби меҳлати боқимонда ҳуқуқи ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ вобаста шуданро доранд.

Ректори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дар асоси натиҷаи мусоҳибаи унвонҷеӣ бо роҳбари илмии ояндаи ӯ ва пешниҳоди кафедра дар бораи вобаста намудани унвонҷеӣ ва тасдиқ намудани роҳбари илмӣ фармон мебарорад. Агар унвонҷеӣ барои супоридани имтиҳонҳои минимуми номзадӣ вобаста карда шавад, роҳбари илмӣ тасдиқ карда намешавад.

Унвонҷеӣ дар меҳлати 2 моҳ ба кафедра нақшаи кории худро бо роҳбари илмии худ мувофиқа намуда, барои тасдиқ пешниҳод менамояд.

Нақшаи корӣ ва мавзеи рисолаи унвонҷеӣ аввал дар маҷлиси кафедра, баъдан дар Шероҳи олимони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ тасдиқ карда мешавад.

Унвонҷеёне, ки нақшаи кории солонаи худро иҷро карда натавонистаанд, аз вазифаи унвонҷеӣ хориҷ карда мешаванд.

Унвончеён аз китобхона, лаборатория, хучраҳои муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимиро ройгон истифода карда метавонанд.

Унвончеён дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ вобасташуда ҳуқуқи имтиҳонҳои минимуми номзадиро аз ҷанҳои фалсафа, забони хориҷӣ ва ихтисос супоридан доранд. Агар муассисаи вобасташуда ҳуқуқи қабули имтиҳонҳоро надошта бошад, дар он сурат ба унвончей барои супоридани имтиҳонҳо ба дигар муассисаҳое, ки аспирантура доранд ва ҳуқуқи қабул намудани ин имтиҳонҳоро доранд, иҷозат дода мешавад.

Музди меҳнати роҳбарони илмии унвончейҳо аз реи 25 соат дар як сол (барои роҳбарии як унвончей) аз ҳисоби буҷаи давлатӣ ё даромади иайрибуҷавии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ пардохта мешавад.

Унвончеёне, ки барои навиштани рисолаи доктори илм кор мекунанд ва аз реи прблемаҳои резмарраи иҷтимоию иқтисодӣ ё самтҳои бартариноки тадқиқоти илмии бунёдӣ ба натиҷаҳои назаррас комёб шудаанд, метавонанд ба вазифаҳои кормандони илмӣ ба меҳлати то ду сол барои таҳияи рисолаи дараҷаи илмии доктори илм гузаронида шаванд. Ба унвончеёни ба вазифаи кормандони илмӣ гузаронидашуда маоши вазифаи пештараи онҳоро нигоҳ дошта, ҳуқуқи ба ҷои пештараи корашон гузаштан дода мешавад.

Барои анҷоми рисолаи илмии дараҷаи илмии номзоди илм ё доктори илм ба кормандони корхонаҳо, муассисаю ташкилотҳо аз ҷои корашон ба меҳлати баробар бо се ва шаш моҳ бо нигоҳ доштани музди кор рухсатии эҷодӣ дода мешавад.

4. ХОДИМИ ИЛМӢ

Устодони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ – номзадҳои илм, дотсентон, ки дар корҳои илмию тадқиқотиашон ба муваффақияҳои бузург ноил гаштанд ва синнашон аз 50-сола зиёд нест, ба меҳлати 2 сол ба вазифаи ходимони илмӣ, номзоди илм (муаллим, муаллими калон) – ба сифати ходими хурди илмӣ ва номзоди илм (дотсент) ба сифати ходими калони илмӣ барои тайёр намудани рисолаҳои докторӣ гузаронида мешаванд.

Номзадҳои илм, дотсентон, ки барои гузаштан ба вазифаи ходимони илмӣ талабгор ҳастанд, ба номи ректори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ аризаро навишта, ба он нақшаи васеи рисолаи докторӣ, муддати иҷрои он ва рейхати корҳои ҷопии илмиашонро илова менамоянд.

Ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дар асоси қарори кафедраи дахлдор ва ҳуҷҷатҳои пешниҳодкардаи номзадҳо (баъд аз тасдиқ дар Шерои олимон) барои гузаронидани онҳо ба вазифаи ходими калони илмӣ ё хурди илмӣ, барои тайёр намудани рисолаи докторӣ фармон мебароранд.

Устодон-номзадони илме, ки ба вазифаи ходими илмӣ гузаштанд, аз корҳои педагогӣ озод карда мешаванд.

Муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, ки розигии худро ба таъйин кардани ходими илмӣ доранд, онҳо ба ин вазифа машваратчиӣ илмиро таъйин менамоянд ва тамоми хароҷоти корҳои илмию тадқиқотиро ба зимма мегиранд.

Корҳои таълимии устодоне, ки ба вазифаи ходими илмӣ гузаштаанд, онро дар асоси шартнома метавонанд дигар устодон иҷро намоянд.

Маоши номзадҳои илмие, ки ба вазифаи ходимони илмӣ гузаштанд, дар доираи музди меҳнати муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ (вазифаи асосӣ) муайян карда мешавад.

Номзати илм (муаллими калон, дотсент) дар меҳлати дар вазифаи ходими илмӣ кор кардан бояд рисолаи доктории худро ба итмом расонад.

Ходимони илмӣ ҳар сол ба Шерои олимони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ оид ба иҷрои корҳои илмию тадқиқотии худ ҳисобот пешниҳод менамоянд ва аз натиҷаи он Шерои олимони қарори дахлдор қабул мекунад.

Ходими илмие, ки пеш аз меҳлат ба кори педагогӣ даъват карда шудааст, ба вазифаи пешина барқарор карда мешавад.

Ходими илмӣ ҳуқуқи дар дигар вазифа (0,5 воҳиди корӣ) кор кардан дорад, агар нақшаи рисолаи докториро дар вақташ иҷро намояд.

Ходимони илмӣ ҳуқуқи ба докторантура дохил шудан ва истифода кардани рухсатии эҷодиро барои ба итмом расонидани рисолаи докторӣ надоранд.

Ба ходимони илмӣ ҳуқуқи ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ баргаштан ва ба кори пештара шурӯъ кардан нигоҳ дошта мешавад.

Ба ходимони илмие, ки барои иҷро намудани корҳои илмию тадқиқотӣ ба дигар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ё муассисаҳои илмӣ фиристода шудаанд, маоши онҳо аз реи тартиби муайяншуда аз ҷои кори асосӣ пардохта мешавад.